

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

Komentarji

in "anarhist" Darrow —
dobrodošel brezposel-

... Darrow, 77-letni človek, je vrgel bombo med ...

... Darrow je demokrat, zelo liberalen ...

... Darrow je demokrat, zelo liberalen ...

... Darrow je demokrat, zelo liberalen ...

... Darrow je demokrat, zelo liberalen ...

... Darrow je demokrat, zelo liberalen ...

... Darrow je demokrat, zelo liberalen ...

ŠE O OZADJU VOJNE V DŽUNGLI JUŽNE AMERIKE

Poleg olja igra važno vlogo tudi kositer. — Bolivija protestira proti embargu orožja

New York. — (FP) — Za "narodne interese" se je vrnila že marsikatera vojna — sploh vsaka. Tudi vojna med Bolivijo in Paragvajem v Južni Ameriki ni izjema. In dokler ni džungeleka provinca Gran Chaco zadela po olju in kositrski rudi, so Bolivijci in Paragvajci živeli kar v miru.

"Narodne interese" so jim priklicali v zavest šele ameriški in britanski kapitalisti. Če bi Rockefellerjeva Standard Oil kompanija ne bila dobila od Bolivije koncesije za črpanje naravnih bogastev — olja in kositrskih rud — na sedmih milijonih akrah sveta, ali pa če bi imela prost dohod od morja po reki Paragvaj, bi ne umirali tisoči Bolivijcev in Paragvajcev v džungli Gran Chaca.

Dasi se boj vrši že od 1927 in je pred 18 meseci izbruhnil v odprti vojni, ni glavno vprašanje olje in kositrski ruda ter paroplovba po reki Paragvaj, ampak kdo bo žel profite od izčrpanja teh naravnih zakladov — "ameriški" (Standard Oil) ali "britski" (Royal Dutch Shell) interesi.

Na kratko je stvar sledeča: Bolivija je obdana od visokega gorovja. Odrezana je od ostalega sveta. Silno pa je bogata na kositrski rudi, katero transportira preko visokih Andov s karavanami. Ruda gre v topilnice v Anglijo, odtam pa večinoma v Ameriko, kjer je največji svetovni trg kositra.

Dokler ni prišla na pozorišče Standard Oil, je bilo vse mirno. Paragvajska vlada, ki ima približno toliko prebivalstva kot mesto Buffalo, N. Y., vendar pa pošilja tisoče v klanje, se ni zanimala za stran vprašanja, niti se ni njena velika prijateljica Argentina, ki je pod vplivom britanskih interesov.

Ko je pa zadisalo olje, so se vzbudili tudi "narodni interesi" v obeh deželah in preko njunih meji. Ampak olje v puščavi in kositrski ruda v džungli sta brez vrednosti, če ju ni mogoče dostaviti na trg. To je mogoče le po reki Paragvaj, po kateri se lahko pride z velikimi prekomorskimi parniki prav do provinca Gran Chaco. Od tukaj njena važnost oziroma spor za posest te džungle.

V interesu Royal Dutch Shell in drugih prizadetih britskih magnatov je, da Standard Oil ne razvije svojih bogatih koncesij v Boliviji. Če se to zgodi, bo Standard Oil postala ne le še močnejši konkurent na svetovnem trgu, nego se bo razvila lahko tudi kositrski industrija — topilnice, kar bi bilo v škodo britanskih interesov.

To razume tudi angleška vlada, ki je zadnjič pričela v Ligi narodov akcijo za embargo orožja in streliva obema državam. Država Paragvaj si je namreč zgradila municijsko tovarno. Bolivija je pa povsem odvisna na uvoz municije in orožja iz tujih držav.

Zdaj je bolivijski minister v Washingtonu vložil protest proti nameravanemu embargu, "ker bi pomenil veliko krivico za Bolivijo. Med tem ko ima Paragvaj municijsko tovarno in prost dostop do zunanega sveta, Bolivija ne producira nobenega vojnega materiala in je pred svetom zagrajena po svojih sosedih. Odreditev tega embarga bi pomenilo odreditev lahke zmage za Paragvaj."

Embargo bi torej ne rešil "narodnih interesov", vsaj ne bolivijskih, ohranil bi pa tisoče življenj, kar pri imperialistih ne igra važne vloge. Vendar se pa niti ameriška vlada logično ne more upirati sodelovanju pri na-

Nova vojna med oblastmi in cerkvo v Mehiki

Mehičko ljudstvo se mora zaneesti nase in ne na molitve, prvi direktor prosvete v Sonori

Nogales, Sonora, Mehika, 24. maja. — Prof. Fernando F. Dvorak, direktor prosvete v mehikiški državi Sonori, je sinoči pojasnil na tujakšnjem zboru, da izgon katoliške duhovščine iz Sonore izvira iz kampanje državnih oblast, ki hočejo, da mehičko ljudstvo zamenja katoliški fanatizem z racionalno filozofijo.

"Država Sonora želi, da se nje ljudstvo zaneesti nase in ne na molitve," je rekel Dvorak. "Ljudstvo mora spoznati, da vsa človeška dejanja so posledica človeškega razuma, toda katolicizem fanatično ovira to spoznanje. Katoliška cerkev v Mehiki je zastupila pripristo ljudstvo s srednjeveško praznovernostjo in mu ubila voljo do dela in napredka z naukom, naj se zanaša na Boga in ga podkupuje z molitvami in darovi za cerkev."

"Srebrni blok" ni zdeljen za Rooseveltov načrt

Stiri ali pet senatorjev ni zadovoljnih z načrtom

Washington, D. C. — Četvorica ali petorica senatorjev v takozvanem "srebrnem bloku" ni zadovoljna z načrtom uvrščenja srebra v ameriško valuto, kakršnega je predložil predsednik Roosevelt kongresu. Senator Thomas iz Oklahome, demokrat, je rekel, da na podlagi Rooseveltovega načrta srebro še ni denar — in vse skupaj je velik milinaš, krparija.

Drugi niso niti malo zadovoljni, ker Roosevelt hoče, da lastniki srebra, ki bodo mogli le vladni prodati kovino, plačajo 50 odstotkov davka od te kupčije, kar pomeni, da bo vlada plačevala za srebro le okrog 50c unčo. Dobiček bo torej jako piškav.

Iznani Habsburčan se vrača v Avstrijo

Bazel, Švica, 24. maja. — Bivši habsburški nadvojvoda Evgen, feldmaršal v avstrijski armadi za časa svetovne vojne, ki je po razsulu avstro-ogrske monarhije zbežal v Švico in tu preživel vsa kasnejša leta, je včeraj zapustil Bazel ob povratku v Avstrijo. Kakor poročajo, se odpelje direktno na Dunaj.

Kolera in plazovi morijo Kitajce

Hankov, Kitajska, 24. maja. — Kolera, ki razsaja v okolici Čungkinga, je že usmrtila 500 Kitajcev.

Hongkong, 24. maja. — Silen zemeljski plaz, ki je zdrčal z gora pri Lokčangu v provinci Kwantung, je zasul celo vrsto bivališč in okrog 250 Kitajcev je izgubilo življenje.

Masaryk tretjič izvoljen za predsednika Čehoslovakeje

Praga, 24. maja. — Tomaž G. Masaryk, star 84 let, je bil danes po čehoslovaskem parlamentu tretjič izvoljen za predsednika čehoslovake republike.

Socialisti Francije mobilizirajo proti fašizmu

Pariz, 24. maja. — Delegatje socialistične stranke v Franciji so po štiridnevem zborovanju in debatanju zaključili, da mora biti delavstvo Francije "permanentno mobilizirano proti fašizmu".

povedi tega embarga, čeprav ni to v interesu Standard Oil ali pa trgovcev s smrtjo. V to jo sili njena "mirovna" politika v Centralni in Južni Ameriki, katero je posebno državni tajnik Hull vneto zagovarjal na zadnjem panameriškem kongresu. Vojnega materiala najbrž tudi Boliviji ne bo manjkalo, ker so trgovci s smrtjo večji butlegarji.

HEROIČNA BORBA ŠPANSKEGA DELAVSTVA

Vse delavstvo priskočilo na pomoč generalnim stavkarjem v Zaragozi z oskrbo njih otrok

Madrid. — (FP) — Solidarnost španskega delavstva, ki je strnilo svoje vrste in podprlo generalno stavko v Zaragozi do zadnjega moža, lahko služi za vzgled svetovnemu proletariatu. Ta boj je med najsvetlejšimi poglavji v delavski zgodovini Španije ali katerekoli države.

Generalna stavka je izbruhnila v mestu Zaragozi, ki leži med Madridom in Barcelono in ima 125.000 prebivalstva, zgodaj v aprilu. Od takrat počiva vse delo. Tudi ni izgledov (sredi maja, datum tega naročila), da bo končana v bližnji bodočnosti. S pomočjo vsega španskega delavstva so se stavkarji znova zabarikadirali in se pripravili za nadaljevanje stavke še za "nadaljnjih šest mesecev, če bo treba".

Pomoč je prišla v tem, da so španski delavci po drugih mestih in vseh vseh v oskrbo otroke stavkarjev. Skrbeli bodo zanje, dokler ni boj končan. Tisoče otrok je odšlo iz Zaragoze s posebnimi vlaki in avtobusi. Ta preselitev se je izvršila med spontanimi demonstracijami, kakršnih ni dozdaj poznala niti Španija.

Prihod otrok zaragoških stavkarjev je bil povsod sprejet z velikim navdušenjem. Na vseh postajah, v vseh mestih jih je pozdravila tisočera množica španskega proletariata ter jih obdarila s slaščicami, cvetjem in jantjunami. Poseben vlak, ki je pripeljal otroke v Madrid, je med potjo nabral en vagon daril, na postaji v Madridu pa je vlak sprejela delavska množica 20.000 oseb. Kljub revščini se delavske družine kosajo med seboj, kdo bo dobil včasno oskrbo otroke zaragoških stavkarjev.

Kako je prišlo do te velike solidarnosti španskega proletariata in kaj je povzročilo generalno stavko v Zaragozi? Odgovor je lahko kratek: boj proti španski reakciji in fašizmu. Ta boj se bje po vsej Španiji, prišel pa je do viška v Zaragozi.

Generalna stavka se je pričela zgodaj v aprilu kot protest proti izprtju delavcev v neki tovarni in proti policijski brutalnosti napram političnim jetnikom. Oklicana je bila za 24 ur. Na to stavko je vlada odgovorila z odvzetjem licenc organiziranim šoferjem ter s težko denarnim kaznijo voditeljev unije tramvajskih delavcev.

Unije so nato odgovorile z 48-urno generalno stavko, nakar je stopil v akcijo governor provinca in po radiu preključil vso delavsko zakonodajo. Delodajalcem je naznanil, da lahko utrgajo mezde kolikor hočejo, česar se je takoj poslužilo več podjetnikov. Tedaj pa se je odprl pekel: spontana tretja generalna stavka, katere konec še ni na vidiku. Za to stavko ni bilo treba nobenega oklica, ker je delavstvo ostavilo delo, ne da bi čakalo poziva voditeljev.

Stavka je ves čas popolna. Vse gospodarsko življenje v Zaragozi je v zastoju. Nekaj fašističnih fantalinov je skušalo obratovati par tramvajev, toda so s sčebarijo morali prenehati.

Hudo so prizadeti tudi mali trgovci in podjetniki, ki so med dvema kamnoma. Žele si konca stavke, a jih v boj proti delavcem gonijo veliki podjetniki in bankirji, ki jim groze z odpovedjo kredita in prisiljenim bankrotom.

Namen reakcije je, da stavkarje prisili na kolena s sestradanjem. Proti tej nameri je nastopilo vse špansko delavstvo, ki je vzelo v oskrbo otroke stavkarjev in slednjim tudi drugače priskočilo na pomoč. Pri prevozu otrok (Daje na 2. strani.)

Vojaštvo proti stavkarjem v Ohiu in Minnesoti

Minnesotski governor mobiliziral milico, ko so stavkajoči vozniki šli preko svojih voditeljev in zavrgli pogoje federalnega delavskega odbora. Premirje v Minneapolisu podaljšan. — Kriza v Toledo, O., kjer je vojaštvo nastopilo proti stavkarjem

Toledo, Ohio, 25. maja. — Krvavi boji med milico in 6000 do 10.000 stavkarji in njih simpatičniki, ki so izbruhili včeraj naokrog avtne tovarne Electric Auto-Lite, so trajali vso noč. Do zdaj sta bila dva stavkarja ustreljena in do 50 ranjenih. Med vojaki je tudi mnogo ranjenih, kajti na njih neprestano dežuje kamenje, opeka in drugi predmeti. Vojaki mečejo granate in bombe solzavke med delavce, toda delavci ujamejo z rokami večino bomb in granat in mečejo nazaj med vojake. Med delavci je veliko številnih žensk. Položaj danes zjutraj je tako resen, da je poveljstvo vojaških čet brzojavilo za pojačanja. Centralni delavski odbor je sklenil sinoči, da pozove vse organizirane delavce v Toledo na generalni štrajk.

Iz stavke pristaniščnih delavcev

Stavka je izbruhnila tudi v New Orleansu, na zapadni obali se pa širi na druge delavce

New Orleans, La. — (FP) — Tudi v tem pristanišču je izbruhnila stavka pomolških delavcev, ki zahtevajo priznanje svoje unije in zvišanje plač na 85c na uro ter čas in pol za čezurno delo. Vse delo v pristanišču počiva.

Takoj prvi dan stavke je policija pokazala, da z dvatisoč stavkarji ne bo postopala obzirno. Na piketne straže je navadila do zob oborožena — kakor bila na vojno. Puške, plinake bombe in druga morilna parafernalija zre v oči delavcem. Puške je poskušala takoj prvi dan, ko je spremljala četo stavkolomcev. Za orožje je bil preiskani vsakdo, pomolhi in tudi več stavkarjev je bilo že aretiranih.

Podjetniki pravijo, da imajo dovolj sčebov, kljub temu pa se ni ganila še nobena ladja. Stavkarji zahtevajo tudi povrnitev asesmenta, katerega so bili prisiljeni plačati kompanijskim unijam.

San Francisco. — Stavkovna situacija v pristaniščih zapadne obale je nespremenjena, to je, ves pomorski promet je v popolnem zastoju. Boji med policijo in stavkarji so sporadični in nekaj vsakdanjega.

Stavka se širi tudi na ladjegradniške delavce in sploh na vse delavce, ki so v zvezi s pomorsko transportacijo. Družbe so pričele pošiljati uradniško osebje na "počitnice," odhod ladij pa formalno odpoklicale.

V tem mestu je bilo pobitih več sčebov, ko so stavkarji prevrnili njih avtotaksij. Organizirani avtni izvoščki jih sploh ne prevažajo.

Družbe skušajo dobiti sčebe tudi med delavci, ki so na reliefni listi. Če bi proti temu ne bilo pritiska s strani delavcev, bi najbrž tudi uspele, ker je bila ustavljena podpora več osebam, ki niso hotele iti sčebat. Na pritožbo je pa reliefni direktor naredil konec temu poskusu in odredil dajatev podpore tudi stavkarjem.

V Oaklandu so strojniki sklenili, da ne bodo popravili nobenega truka, ki služi za prevoz tovora iz pristanišča, dokler trajajo stavke. Na simpatično stavko se pripravljajo tudi unija mornarjev. Slednji so v nekaterih krajih že zastavkali. Ob obali prevažata tovor le State Belt Line železnica, kar pa stavkarji skušajo ustaviti s "pasivno rezistenco" — a poleganjem na tračnice.

Bombe dežujejo v Avstriji

Dunaj, 24. maja. — V gradu Wachenburgu v Lincu, ki je last kneza Starhemberga, podkancelarja in poglavarja Heimwehra, se je včeraj razletela bomba, ki je razdejala grajsko kapelo in sesula vse šipe v poslopju. Ranjen ni bil nihče. — Bombe so našli tudi v stolni cerkvi in škofijski palači v Lincu. Sto nacijs je bilo aretiranih.

Toledo, O., 24. maja. — Vojaške čete z nasajenimi bajoneti so danes zjutraj navale na množico 7000 stavkarjev in njih simpatičnikov, ki so vso noč oblegali tovarno Electric Auto-Lite. Delavci so se umaknili pred vojaki, toda nekateri stavkarji so sprejeli vojake s sovražnimi klici: "Vi žolti psi, ali bi streljali na svoje bivše tovariše? Mi in vi smo bili skupaj v svetovni vojni!"

Minneapolis, 24. maja. — Položaj na delavski fronti v Minneapolisu se je v štirindvajsetih urah korenito spremenil. Stavkajoči vozniki avtotrukov so na svojem shodu sinoči z veliko večino zavrgli mirovne pogoje federalnega regionalnega delavskega odbora, katere so njihovi zastopniki sprejeli prejšnji dan in katere so kasneje sprejeli tudi delodajalci. Pogoji so bili zavrnjeni v glavnem zaradi tega, ker vozniki hočejo imeti direktno pogodbo z delodajalci in ne marajo posredovanja vladnega odbora.

Sklenili pa so, da se premirje nadaljuje drugih 24 ur. V tem času ne bo na ulicah trukov razen onih, katerim so stavkarji prejšnji dan dovolili dovažanje živil. Stavkarji so tudi izjavili, da z njihove strani ne bo več povoda za izgrede. Eden moški je bil ubit in čez sto oseb ranjenih od zadnje sobote do torška zvečer, dokler ni bilo sklenjeno premirje s policijo.

Ko je governor Olson slišal, da so stavkarji zavrgli pogoje vladnega odbora, je odredil mobilizacijo treh kompanij državne milice, stavkarjem je pa sporočil, da milica ni namenjena proti njim, temveč proti "hujšakajočim elementom," ki skušajo dobiti kontrolo nad štrajkom.

Toledo, O., 24. maja. — Ohijski governor je sinoči poslal semkaj 700 miličnikov proti 3000 stavkarjem v avtni tovarni Electric Auto-Lite Plant Co. Veliki nemiri so bili včeraj naokrog te tovarne, v kateri je na delu okrog 1500 stavkokazov pod zaščito privatne policije in okrajnih deputitjev.

Ogromna množica stavkarjev je oblegala tovarno in policija je neprestano metala solzavke med stavkarje; oddanih je bilo tudi mnogo streliv in nekaj oseb na obeh straneh je bilo ranjenih. Vodstvo tovarne je zaključilo, da stavkokazi ostanejo v tovarni čez noč, ko se niso upali na prosto po končanem delu.

Ob koncu dneva so vsa znamenja kazala, da mestna in privatna policija ni mogla več kontrolirati stavkarjev in tedaj je šerif Krieger brzojavil governorju za vojaško pomoč.

Japonci spet pobili tisoč Kitajcev v Mandžuriji

Sanghaj, 24. maja. — Iz kitajskih virov v Peipingu je prišla vest, da so japonski vojaški letalci ponovno napadli rebelne kitajske kmete v Mandžuriji (Mančukuo) in jih čez tisoč pobili z bombami. Dvajset kitajskih vasi je bilo popolnoma razdejanih.

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT
 SLAVILO IN LASTNINA SLOVENSKE
 NARODNE POMOČNE JEDNOTE
 Organ of and published by the Slovene
 National Benefit Society

Narodnina: za Zdravne drave (izven Čil-
 ega) in Kanada \$6.00 na leto, \$3.00 na pol
 leta, \$1.50 na četrti leta; za Chicago in Cincin
 \$7.50 na celo leto, \$3.75 na pol leta; za in-
 ternacijo \$9.00.
 Subscription rates for the United States
 (except Chicago) and Canada \$6.00 per year,
 Chicago and Cincin \$7.50 per year, foreign
 countries \$9.00 per year.

Čine glasov po odgovoru.—Kopiraj se ne
 vrata.
 Advertising rates on agreement.—Manu-
 scripte will not be returned.

Naslov na vse, kar ima stik s listom:
PROSVETA
 8697-59 St. Lawrence Ave., Chicago, Illinois
 MEMBER OF THE FEDERATED PRESS.

138

Domač drobiž

Obisk

Chicago. — Gl. urad SNPJ je obiskal Karl Kocjančič iz Red Lodgeja, Mont. — Drugi obiskovalec je bil Frank Tamše Jr., Ankeny, Iowa.

Mnogo nesreč

Cleveland. — Pri avtni koliziji se je v torek smrtno ponesrečil Frank Vidmar, star 23 let. — Drugi slovenski deček Robert Mihelič, star 12 let, je doma padel po stopnicah v klet in si zlomil vrat. Bil je na mestu mrtev. Zapuščena starša in brata. — Dveletna slovenska deklica Irena Scheid je padla v škafo vrele vode in kmalu potem umrla v bolnišnici. — Zadnji nedeljo je avto povozil Georgeja Klobučarja, starega 27 let. Dobil je hude notranje poškodbe in odpeljal so ga v bolnišnico. — Mlad Viktor Stemberger je pri baseballski igri dobil udarec z batom po zobeh. Zdravnik mu je zašil prebito ustnico.

Nov grob

Cleveland. — Umrli je Frank Vidmar, star 36 let.

Obnovljena razstava

Čikaška razstava se letos ponovno odpre prihodnjo nedeljo

Chicago. — Razstava Stoletja napredka, ki je lani privabila milijone obiskovalcev, se prihodnjo nedeljo obnovi in trajala bo do 1. novembra t. l. Nekateri ceremonije bodo že v soboto. Kakor naznanjajo, bo letošnja razstava veliko večja — priložnost za izboljšanje denarja iz obiskovalcev bo veliko večja. Paviljoni, v katere bo vstop brezplačen, ostanejo menda stari, toda izboljšali in pomnožili so one atrakcije, za katere je treba plačati vstopnino.

Vstopnina pri glavnih vhodih je ista kakor lani, dali pa bodo letos več koncesij z glavnimi vstopnicami. Razume se, da je razstava privatno podvzeta in podjetniki, ki so ta "show" organizirali in raztegnili, pričakujejo velik uspeh, ki pa je dvomljiv ob letošnjih ključnih razmerah kljub novemu "dealu."

HEROICNA BORBA ŠPANSKEGA DELAVSTVA

(Nadaljevanje s 1. strani.)

trok je vlada stavila vsakovrstne zapreke, vendar pa brez uspeha.

V tem boju je prišlo med socialisti in anarho-sindikalisti do 100% enotne fronte, v kateri je zaragoško delavstvo ponovno dvignilo svojo revolucionarno zastavo. Zaragoza ima namreč revolucionarno tradicijo, ki sega do napoleonskih vojn. Po zavzetju mesta je Napoleonovo vojsko vzelo tri tedne predno je poljarmila hrabre Zaragoščane. Boj je bil na nož in vsaka hiša trdnjava.

In kakor je bil tisti boj inspiracija angleškemu pesniku Byronu, ki je hrabre Zaragoščane ovekovečil v pesnitvi, tako je sedanjí boj zaragoškega proletariata in solidarnost španskega delavstva lahko inspiracija vsemu svetovnemu delavstvu.

"New deal" se ujema s Kristovimi nauki!

Cleveland, O. — Harold L. Ickes, tajnik notranjih zadev v Rooseveltovi administraciji, je rekel zadnje dni na nekem javnem shodu, ki so ga priredile cerkvene organizacije, da Rooseveltov "new deal" bazira na naukih Jezusa Kristusa.

Glasovi iz naselbin

Zanimive beležke iz raznih krajev

Naša sijajna proslava

Aurora, Minn. — Naša dvojna proslava — 30-letnica SNPJ in 25-letnica društva Zveza št. 111 — je izpadla sijajno. Vršila se je dne 13. maja zvečer ob veliki udeležbi članstva in drugega občinstva. Prišli so tudi iz Iron Ranga, Eveletha in drugod. Program je otvorila društvena predsednica, ses. Katy Kostelic, ki je pozdravila navzoče, nakar je predsednik programa predstavil štiri navzoče ustanovnice društva št. 111 SNPJ ter prečital imena vseh ustanovnih članic, deset po številu, devet še živih in ena mrtva. Nato je nastopila sestra Neža Ogrinc z dvema 7-letnima članicama, Florence Alich in Florence Debeljak, ki sta podarili šopke cvetlic dvema bolnima članicama. Temu prizoru je sledil 72-letni starček Frank Kostelic, ki je govoril o zgodovini aurorskih društev SNPJ. Še na mnoga leta, Frank!

Društvena tajnica, ses. Julija Modetz, je čestitala materam na njihovem vztrajnem delu za SNPJ in se jim obenem priporočala za mladino, da jo vpišejo v SNPJ. Društvo so poslale šopke cvetlic s čestitkami sestri Mary Glavan, soustanoviteljica društva št. 111, in Jerica Hočevvar, Milwaukee, Wis. V čestitki želita, da bi zdravi in veseli obhajali tudi 50-letnico društva in 55-letnico jednote! Da se bi le res njuna želja izpolnila in da bi bili tudi oni dve med nami!

Na pozorišču se je pokazala skupina mladeničev in mladenk, ki so zapeli dve krasni angleški pesmi. V imenu svojih društev so čestitali jublantoma sledeči: Anton Ceglar, tajnik društva 131 KSKJ, Ely; Smolich, tajnik društva 19 SHZ; Joe Omrza za društvo Delavec SPZ in mrs. Mary Smolich, tajnica društva 198 KSKJ. V imenu društva št. 130 SNPJ je čestitala mrs. J. Ambrozich iz Eveletha, ki je v kratkih in jedrnatih besedah v angleščini pojasnila mladini začetek prihajanja njih staršev v to deželo ter začetek jednote in njenih društev. Vzpodbujala je mladino, naj gre na delo in naj čvrsto prime in nadaljuje delo svojih staršev. Njen govor je bil pomemben.

Sledilo je petje. Člani in članice so zapeli dve slovenski — Hej Slovani in Slovensko dekle. Za njimi je nastopil prvi podpredsednik JSKJ, ki je obenem tudi predsednik društva št. 43 JSKJ ter tajnik društva št. 85 JSKJ. Čestital nam je k 30-letnici SNPJ in 25-letnici društva 111 v imenu JSKJ in njegova društva št. 85 ter v obširnem govoru omenil pomen naše slavne SNPJ. V zaključnem govoru je nastopil naš gl. nadzornik, br. Jakob Ambrozich, za kar se mu iskreno zahvaljujemo. Nato sta mladi članici Mary Zabukovec in Mary Krašovec s primernimi nagovori podarili društveni tajnici, ses. Juliji Modetz, in društveni blagajničarki, ses. Neži Lesar, krasne šopke cvetlic v imenu društva za njuno vestno desetletno uradovanje.

Programu je sledil ples in prosta zabava. Zabavali smo se do ranega jutra in se veselili src razšli. V imenu vseh treh društev se najiskrenejše zahvaljujem govornikom, posebnikom, posebno pa mrs. Ambrozich iz Eveletha.

Član priprav. odbora.

Vsi na slavnje 30. maja!

Moon Run, Pa. — Federacija društev SNPJ v zapadni Penni bo proslavila 30-letnico SNPJ na spominski dan, dne 30. maja, na Syganu, Pa., zaeno s 30-letnico društva št. 6 SNPJ. Najbolj boste pokazali svojo lojalnost in zanimanje za SNPJ s tem, da pridete v velikem številu na to skupno proslavo, ki jo prirejajo okrožna društva SNPJ.

Program obeta biti zelo bogat in zanimiv. Med govorniki bodo F. Zajtz iz Chicaga, J. Terčelj iz Strabana, F. Kress iz Pittsburgha in drugi. Na programu bo dovolj za vse in vsakega. Program bo izvajan popoldne. Zvečer bo ples in prosta zabava. Igral bo živahen Hugganov orkester. Okrepčila se bodo tudi serviralna v vseh oblikah.

Torej, bratje in sestre ter občinstvo, ako se želite dne 30. maja res dobro zabavati in navziti razvedrilnih stvari, tedaj se odločite, da gotovo pridete na našo proslavo — v Sygan dne 30. maja! Elizabeth Ambrozich.

Zanimivo poročilo z ladje

Houston, Texas. — (Poročilo z ladje Wichita Falls, čije moštvo je bilo prisiljeno prevažati stavekokeze.) — Podpisani s e m bil eden izmed stavekarjev pri G. G. Budd Co., Philadelphia, Pa. Lastnik je obljubljal, da bo vse stavekarje vzel nazaj na delo, kar pa se ni uresničilo. Lahko si mislite, kako se v takem slučaju počuti človek, ki ima ženo in otroke. Šel sem za delom tudi k drugim tovarnam, pa vse zaman. Tedaj mi je prišlo na misel, da sem bil v svojih mladih letih mornar, pa sem brž začel gledati za kakšno delo na parnikih. Po dolgem času se mi je posrečilo. Dobil sem delo pri Southern Steamship Co., na parniku Wichita Falls. Ta družba ima direktno zvezo med Philadelphia in Houstonom. In bil sem vesel, ker se bom lahko vrnil domov vsakih 20 dni!

Tako sem se poslovil od družine dne 28. aprila ter jim obljubil, da se vrnem dne 17. maja. Niti sanjal se mi ni, kaj vse se bo pripetilo v tem kratkem času. Kako je bilo na parobrodu, ne bom opisoval podrobno, omenim naj le to, da ne bi nikomur svetoval, da bi šel za mornarja. Spalni prostor je majhna, zaduhla soba, v kateri spi šest oseb, hrana pa je taka, da je ne bi jedel niti pes. Kar se pa tiče dela, je tako, da si zaposlen vseh 24 ur na dan! Posadka (mornarji) so zelo priprosti in praznoverni. Isto velja za častnike. Kapitan pa je pravi tip pomorske pošasti, o katerih se čita v povestih, je surovega od vetra in morja razoranega obraza. Ljudje, ki delajo pod njim, so mu kot psi — in to brez izjeme.

Ko smo odpuli iz Philadelphije, je bilo vreme ugodno in lepo. Tako je trajalo vse dol do Galvestona v Texasu. Houston leži 56 milj zapadno od Galvestona. V Galvestonu navadno pride k ladji pilotski čoln (čoln-vlačilec), ki vleče parobrod po kanalu do Houstona. Zelo čudno se nam je zdelo, ker pilota ni bilo. Druga nam pač ni kazalo kot to, da smo se usidrali. Kmalu nato je prišel motorni čoln in nam naznanil, da je izbruhnil štrajk vseh pristaniških delavcev in da skoro gotovo bomo morali precej dolgo čakati.

Teden dni pozneje smo dobili sporočilo, da naslednje jutro ob 4. uri pride pilot, ki nas povede v Houston, kjer bomo razložili naš tovor. In tako se je pričel dan 14. maja, ki bo ostal v spominu organiziranega delavstva še mnoga leta. Dvignili smo sidra ter odšli iz Galvestona še predno se je delal dan. Gotovega nismo vedeli nič. Kmalu

pa se je pričela širiti šušljajoča vest, ki je šla od ust do ust, da bomo morali gori v kanalu ukrucati stavekokeze. Takoj sem se zgražal nad tem grdim početjem. V tem so se mi pridružili drugi. Bili pa smo brez vsake moči. Mornarji dobro vedo, kaj pomeni upor na morju!

Okrog 10. zjutraj smo se približevali mestu, kjer so nas imeli pričakovati stavekokezi. Nikogar ni bilo videti. Kapitan je ukazal, da se spuste sidra. Takoj zatem smo spustili tudi mali čoln v vodo. Na dvakratno povelje sem se spustil po vrvi v čoln. Za menoj še drugi. Čoln dva zvezala z vrvo k obali, z drugo pa na ladjo, tako da se bodo stavekokezi, ko pridejo, lahko sami potegnile k ladji. Z ladje smo spustili vrvo lestvo, po kateri lahko vsak pripleza na krov. Ko je bilo vse tako pripravljeno, smo dobili povelje, naj ostanemo na krovu. Nismo dolgo čakali, ko pridruži velik truck natlačeni oboženih mož. Imel so strojnice in samokrese, nekateri kar po dva. Za njimi so prišli trije oklopni trucki, natlačeni trepetajočih črncev, za njimi pa spet velik truck z oboženo silo.

To je bil prizor! Straže so se naglo razvrstile po bližnjih vrhovih, črnci so pa med tem šli v čoln in ga vlekli z vrvo k ladji. Ko so se vsi črnci ukrcali na ladjo, sem pričakoval, da bodo stražniki odšli s trucki, mesto tega pa so prišli vsi na ladjo z vso opremo in municijo ter bombami. Lahko si mislite moje občutke. Jaz, sam stavekar, pa sem moral proti svoji volji indirektno razbijati staveko!

Kompanijski razbojniki so se razvrstili po ladji tako, da je bila podobna bolj vojni kot tovarni ladji. Bili smo še precej oddaljeni od pomola, ko je prišlo z obeh strani frčati kamenje na ladjo in čez ladjo. In to je trajalo na poti do pomola. Na pomolu je bila zbrana množica stavekarjev, oboženega s koli in kamenjem, ki so ga začeli metati na ladjo. Vedno bliže se je pomikala ladja. Stal sem na zadnjem delu ladje, pripravljen, da vržem vrv na kopno, toda množica je preveč silila v ladjo. Izgledalo je, da jo naskočijo čim bo dovolj blizu. Razena kolov in kamenja niso imeli nobenega orožja.

Zgodilo se je vse zelo hitro! Počijo je nekaj strelav s poveljniškega mostu, takrat pa je začelo streljanje z vseh strani. Skočil sem na drugo stran ladje, kjer je bilo bolj varno. Kakor se je hitro pričelo, tako se je hitro tudi končalo. Bilo je šest ranjenih, od teh dva težko, ki se borita s smrtjo. Stavka je razbita. Stavekarji sicer še vedno piketirajo, a to od daleč. Ladje še izkrcavajo, in to je vse kar kompanija hoče. Najela je ljudi in jim plača \$15 na dan — da streljajo delavce, ki zaslužijo po \$5 na teden!

Ako se kje najde še kdo, ki verjame v ameriško pravico, ima tu jasno sliko, kaj ima pričakovati. Sicer je bil vodja teh razbojnikov (in še neki drugi) are-

tiran, pa sta bila kmalu izpuščena pod \$500 varščine. Opisano tragedijo bi bil lahko preprečil le eden sam, in ta je bil kapitan ladje. Njega ne more nikdo prisiliti, da vzame oboženo silo na ladjo, ker je sploh tuji proti zakonu imeti orožje na ladji. Kapitan je bil tudi aretirán, toda kot se je izkazalo že v več slučajih, tako bo tudi tukaj kompanija vse zakrila in zakrpala.

Mi smo sedaj (21. maja) še vedno tukaj in v vedni nevarnosti. To pa kompanije ne briga, saj je mnogo mornarjev na kopnem, ki lahko vsak čas zavzamejo naša mesta. Tak je kapitalistični sistem! Ako se srečno rešim od tu, bom še poročal.

Anton Mahnič,
 dr. št. 284, Philadelphia, Pa.

Klubova seja 8. junija

Barberton, O. — Naznanjam vsem sodrugom in sodružicam ter somišljenikom, da se bo vršila prihodnja seja soc. kluba št. 232 JSZ v Kenmuru v Club posloppu dne 8. junija ob 7. zvečer. Potem se bodo vršile seja v Barbertonu vsak prvi petek v mesecu. Apeliram na vse, ki so se vpisali v klub, da se gotovo navzoči na prihodnji seja v Kenmuru. Pripeljte tudi svoje prijatelje in znance. Na svidenje na seja!

John Yankovich, tajnik.

Pionir-čebelar o čebelah

West Aliquippa, Pa. — Dne 7. septembra 1899 sem prišel v Ameriko in se nastanil v naselbin West Aliquippa. Torej bo kmalu 35 let! In ves ta čas se nahajam tu. Prihajam pa iz rojstne vasi St. Pavel pod Ljubljano.

Dve leti po mojem prihodu sem si poiskal družico, ker pravijo, da moškemu ni dobro biti samemu. Kmalu se je naša družina pričela množiti, tako da je v nekaj letih narasla na dvanaest oseb. Leta so potekala in otroci so dorasčali. Starejša dva ste že davno poročena. Živi in čvrsti so pa vsi, kar mi je v veliko zadovoljstvo.

Naj dostavim, da sem prijatelj čebel in seveda medu tudi. Te dni se mi je pripetil slučaj, ki ga prištevam k izrednim. In to je, da so moje čebele dale roj že 2. maja to pomlad popolnoma uspešno. Kaj mislijo drugi čebelarji o tem? Žele bi, da se kateri oglaš k temu dogodku v našem listu. Na primer čebelarji iz prijazne naselbine Midway, Just ali kdo drugi. Lep pozdrav našim čebelarjem!

Jacob Derglin.

Popravek

Detroit, Mich. — V mojem dopisu z dne 21. maja je pomota. Pravilno bi se moralo glasiti, kakor sem zapisal, da sta opereto uprizorila pevška zborstva Svoboda in Slavec, ne Slavulj. Pomota je bila storjena v uredništvu. Toliko v popravek.

Jos. Obratovich.

NAJBOLJŠA METODA ZA UČENJE

Dr. Mitsche pravi v nekem članku, da moremo ljudi po njih metodi pri učenju deliti v "ušesne, očesne in mišične ljudi". Prvi se učijo s samim poslušanjem, drugi morajo učno snov sami prebrati, tretji se ničesar ne naučijo, če učne snovi z lastnimi rokami ne zapišejo.

Nobena izmed teh treh delovnih tehnik pri učenju ni edino zvečjavna, kakor tudi skoraj ni ljudi, ki bi predstavljal čisti tip v tem pogledu. Posebno čisti "ušesnik" je precej malo. Vsekako pa je treba vedeti, h kateri tehniki se posamezniki najbolj nagibajo, če hočemo imeti s poukom uspeh.

Marsikdaj bomo s pravo tehniko dosegli čudeže pri ljudeh, ki se niso mogli zaradi nepravne tehnike ničesar naučiti, posebno, ker je mnogo ljudi, posebno otrok, ki sami ne vedo, katera izmed učnih tehnik jim je najbolj primerna. Dr. Mitsche predlaga, naj bi na vseučiliščih ustanovili posebno preizkuševalnice, ki bi mlade ljudi preiskovale glede njihove najboljše delovne tehnike. Na podlagi izkušenj s temi preiskovalnicami bi bilo mogoče tudi v način pouka uvesti neke določene metode, dočim vlada danes svoboda, ki prepogosto ne vodi do nobenega uspeha.

Endomehanika

Izum, ki ga čaka velika bodočnost

Endomehanika je nova veja znanosti, ki jo je skoval francoski znanstvenik Francois Dussot za omno nove uporabe elektrike za marenje avtomobilov, ladijskih sploh vseh mašinerij. Endomehanika spreminja stroj tako, da v robota, ki izvršuje vsako postavljeno mu nalogo. Od trenutka, ko se prične ga izvrševati, do njenega ključka ni potreben več n posežek v delovanje stroja.

Po svojem nedavnem izumu o svojih endomehaniziranih v francoski Akademiji znanosti je Dussot povabil demike, naj si pridejo ogledati avtomobil na endomehanizirani krmarenje, ki ga je čaka dvoristično. Možje so tako Dussot pa je vzel iz zepa p nati valj, stopil k avtomontiral valj v neko om pritisnil na neki gumb in je začel avto sam premikati dvoristično in izvajat najbolj navadne krivulje. Ko se je od sebe ustavil, je Dussot najd papirni valj z drugimi avto se je kretal sedaj v figurah.

Bistvena stvar je, kakor mo iz tega primera, v endomehaniki papirni valj oziroma iz papirnega traku oziroma elektrika. Papirni trak je reč na poseben način prran, od časa do časa preluk in se odvijata med kovinski jo ter cilindri, ki so zvez nasprotnimi poli električni terije. Papir ne propuščatičnega toka, torej ni ne ga kontakta, dokler se prazen papir. Tam, kjer luknjam, izrezen itd. — obstoji namreč preparacijrpnega traku —, tam nstik, tok pride v stroj in je funkcijo, ki mu je odka vodi, krmari in ustavlja. Kakor papirni trak pri nčnih klavirjih. Na isti se dado, kakor rečeno n tudi druga vozila in sple stroji, tudi letala. Za smorda bolj za kuriozum, gotovo, da bo Dussotov iz v bližnjem času imel preo ulogo v našem življenju.

Delavski razsodnik resni radi "čizlerjev"

Philadelphia. — Nepristrazsodnik za izravnavanlavskih sporov v nogavičardustriji tega okrožja dr. G. W. Taylor je podal resni vasede aragance podjetnikso ignorirali več njegovihkov. Službo je nastopil pojetju pravilnika in sklenitgodbde med unijo in podjezvezo. Največji kršilci so niki v Readingu, Pa., kjer ter nogavičarske industrije. "Tako je začel je bilno, da je vprašanje kolektivpogajanja vsaka stranka pvala po svoje," je bil njemmentar. Nogavičarji imavliko pravice do organizacijlikor so sami močni jo izvti z organizirano silo.

Amerika bojkotira južnoško vojno

Washington, D. C. — Resja, priporočena po predse Rooseveltu, ki določa, da se vi vsako izvažanje strelorožja v Bolivijo in Paragjužni Ameriki, je bila spv poslanski zbornici. Resogre zdaj v senat.

Stalinova služkinja

Ameriški inženir Coopje vodil dela za Dnjeprpripoveduje v londonskemning Standardu, kako je oboedoval pri Stalinu. Diktjeva služkinja je prinesla vdi naenkrat na konec mispostavila skledo poleg skrožnik poleg krožnika. Snike moral sam razrezati mepodajati lastnorčno gostopdila. Na koncu je moral tdnaliti kavo. Cooper se je zelo čudil, toda Stalin stvar razložil takole: "Taaka služji v moji hiši se trV inozemstvu me imenajemogočnega diktatorja, toda te ne morem doseči niti te da bi mi v redu strigla. Namreč univerzo in je prevna, da je zanjo potrebna mora strelti možkoma, pa bo ta v še tako izrednemžaju kakor sem ja."

Samuel Insull, ko je bil izpuščen iz čikaške okrajne ječe. Zda stanuje v hotelu, kjer čaka na obravnavo.

Barbarstvo in civilizacija

del Cerkevnik Angelo.)
deli zgodovino ljudske
na tri glavna obdobja:
divjaštvo, barbarstvo in ci-
vilizacija.

Divjaštvo
na tri stopnje, in si-
stopnja, ki je otroška
stopnja. Človek ži-
vijo. Tako se more
pred divjimi, roparski-
v glavnem živi v
v subtropskih deželah,
same nudijo hrano. Po-
pridobitev te dobe je
artikuliranega go-
stopnja. V tej dobi
deli človek hraniti z riba-
delimi vodnimi živalmi
del uporabljati ogenj.
hranjenja je omogočil,
človek, ki je bil dotlej
od ozkega pasu tropske-
tropskega ozemlja, raz-
del voda in obalah mor-
vse zemeljske oble. V
je nastalo kamneno o-
je našlo več ali manj
del. Človek začne iz
in rastlin, ki vsebujejo
substanc, peči kruhu
del. Semetija se je pojav-
začetki lova na divje
deli se pojavijo prvi
ljudozrstva. Avstralski
del živijo še dandanes
stopnji divjaštva.
stopnja, za katero je
del loka in stre-
del postane redna člo-
del, lov poglavitni na-
del hrane. Začenja-
del prve nasebine. U-
del se lesene posode, po-
del prvi početki tkanja
del od liča (na roke), iz-
del pletenine iz liča, pill
del orodje. Z otro-
del se dolbejo čolni
del tešje grede in de-
del prebivališča. Za
del bilo odločno orodje
del, za barbarstvo že-
del, za civilizacijo—strel-

živina; živina je bila blago, po katerem se je cenilo vse ostalo blago, bila je blago, ki se je povsod rado jemalo v zameno za drugo blago—kratkotomalo: živina je prevzela denarno funkcijo (odtod latinski izraz za denar—pecunia—od pecus, pecoris—živina.—Pripomba prevajalca) ter je igrala vlogo denarja že na tej razvojni stopnji. Tako neobdno in naglo se je že na početku zamenjavanja blaga razvijala potreba po denarju.

Obdelovanje vrta, ki je bilo najbrže pri azijskih barbarih na nižji stopnji neznan, se je pri njih pojavilo kot predhodnik poljedelstva najpозnejše ob času srednje stopnje barbarstva. Podnebje turaniške visoke ravnine onemogoča vsako pastirsko življenje—ker ni bilo dovolj zalog krme za dolge in ostre zime; v teh krajih je bil pogoj za pastirsko življenje kultiviranje travnikov in žita. Isto velja tudi za stepe severno od Črnega morja. Kakor hitro se je pridelavo žito za krmo — že je postalo tudi človeška hrana. Obdelana zemlja je bila še plemenska lastnina, najprej se je prepuščala posameznim rodovom, pozneje rodovskim združenjem, naposled pa posameznikom, slednji so imeli samo lastninske pravice, več pa ne.

Izmed industrijskih pridobitev sta na srednji stopnji barbarstva posebno važni dve. Prva je bila: stavbe, druga: topljenje kovinske rude in obdelovanje kovin. Baker in kositer ter iz obeh teh kovin sestavljeni bron so bile najvažnejše kovine; iz bron se je izdelovalo uporabljivo orodje in orožje, vendar pa ni mogel bron izpodrinuti kamnena orodja. To je moglo storiti samo železo: železa pa niso znali še pridobivati. Zlato in srebro se je začelo uporabljati za okras in lepoticje ter je glede vrednosti daleč prekašalo baker in bron.

Zviševanje proizvodnje vseh strok — živinoreje, poljedelstva, domače obrti — je usposobilo človeško delovno silo za proizvodnjo večje količine proizvodov, nego je bila potrebna za potrebo proizvajalcev. To poviševanje je hkratu poviševalo dnevno delovno količino, ki je prišla na vsakega člana rodu, zadruga ali posamezne družine. Tako se je pokazala potreba pridobiti čim več novih delovnih moči. Slednje je dala vojna: vojni ujetniki so postali sužnji. Prva večja družabna delitev dela je povzročila z zviševanjem produktivnosti dela, zatorej bogastva, z razširjenjem produkcijekega območja—če se upošteva ves obsežek zgodovinskih pogojev! — suženjstvo kot neobhodnost. Prva velika družabna delitev je rodila prvo veliko delitev družbe na dva razreda: na gospodarje in sužnje, na izkoriščevalce in izkoriščance.

Kako in kdaj so prešle črede iz skupnega lastništva plemena ali rodu v posest posameznih družinskih poglavarjev, tega danes še ne vemo. Vendar pa se je moralo to zgoditi nekako še na srednji stopnji barbarstva. Črede in drugo bogastvo so zato povzročila v družini revolucijo. Delal je vedno le moški, ki je proizvajal tudi sredstva za delo, ki so postala njegova lastnina. Črede so bile novo sredstvo zaslužka, njihovo udomačevanje ter poznejše gojenje — vse to je bilo delo moža. Njemu je zatorej pripadala živina, njemu blago in sužnji, za katere je zamenjal živino. Ves presežek, ki ga je neslo delo, je pripadal možu; žena je sicer uživala z možem vred, ni pa imela nikakršnega deleža pri lastnini. "Divji" vojščak in lovec se je zadovoljeval doma z drugim mestom, ki je prišlo po ženinem mestu; "krotkejši" pastir pa se je, bahajoč se s svojim bogastvom, zrinil na prvo, ženo pa porinil na drugo mesto. Ta se ni mogla pritoževati. Delitev dela v družini je uredila tudi delitev lastnine med možem in ženo; lastnina je ostala v istem sorazmerju; in vendar je bilo dosedanje domače razmerje postavljeno na glavo in sicer zgolj zaradi izvendružinske delitve dela, ki je postala drugačna. Isti vzrok, ki je prej zamčil gospodstvo žene v hiši, namreč omejitve na hišno delo, isti vzrok je zamčil zdaj možovo gospodstvo v hiši: hišno delo je zdaj v primeri z moževim pridobitvenim delom postalo malopomembno. Možovo delo je pomembno vse, ženino je bil samo nepomembno dodatno delo.

(Dolge prihodnje.)

Roboti izpodrivajo ljudi

Mehanizmi opravljajo strašno, kontrolno, telefonsko, vodno in vsako drugo službo

Ko so prišli v Ameriko prvi ljudje—stroji v modo, so imeli bolj pomen igrače za odrasle osebe nego resnih strojev. Odgovarjali so na omejeno število vprašanj, stopali sem in tja, odkrivali pri kakšni slovesni priliki spominske plošče in rabili velikim trgovinam za reklamo. Če so v odsotnosti svojih gospodarjev beležili telefonske pozive ali poročali nanje, da gospodarja ni doma in da pride ob določeni uri, je bilo to že dosti.

Potem je moda strojnih ljudi v Ameriki skopnela kakor vsaka moda. Ostali so roboti, to je posebno "inteligentni" stroji za specialne namene, ki so v mnogih primerih obdržali svojo človeško zunanost, v pretežnem številu primerov pa so videti kakor vsi drugi stroji.

Prav takšne robote so nastavili v vodnih napravah v Washingtonu, kjer merijo vodno stanje v podzemeljskih kamnatah in ga avtomatično sporočajo centrali. Zaradi teh robotov sta izgubila službo dva človeška paznika. Na čikaški svetovni razstavi so imeli robota, ki je v določnem delu razstave avtomatično kontroliral vstopnice obiskovalcev in štel goste.

Nešteto je danes že podobnih robotov, ki z veliko natančnostjo opravljajo vsakovrstna dela in nadomestujejo drage človeške moči. Zadnji čas el je omislila zelo velika evropska trdnica, namreč Angleška narodna banka. Že prej si je omislila v oddelku za knjigovodstvo stroje, ki so opravljali neka specialna dela iz te stroke. Izkušnje z njimi so bile tako dobre, da je izgubilo vsak stroj 23 ljudi svojo službo v banki, skupaj 230 oseb in da so se odločili potem nastavit roboti tudi za druga dela. Stroji, ki so tu zamenjali ljudi, sicer niso poceni, toda v dveh letih, odkar delujejo, so se že davno izplačali.

Sedaj so uporabili robote za straženje podzemne zakladnice Angleške narodne banke, kjer so shranjene, kakor si lahko mislimo, ogromne vrednosti. V tem prostoru je danes že vse zmehanizirano. Alarmne naprave so n. pr. pravo čudo tehnike. Stirje roboti sedaj avtomatično odpirajo in zapirajo tisoč in več kilogramov težka vrata v zakladnico. Obnesli so se izbrano. Sedevda je zaradi njih spet nekoliko ljudi izgubilo delo.

Slovenska Narodna Podporna Jednoca

Ustanovljena 9. aprila 1904

2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill. Tel. Rockwell 4904

GLAVNI ODBOR S. N. P. J.

UPRAVNI ODBOR:

VINCENT CAINKAR, predsednik... 2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
 FRED A. VIDER, gl. tajnik... 2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
 LAWRENCE GRADISHEK, tajbolodd... 2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
 JOHN VOGRICH, gl. blagajnik... 2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
 FILIP GODINA, upravitelj glasila... 2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.
 JOHN MOLEK, urednik glasila... 2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

ODBORNICI:

FRANK SOMRAK, prvi podpredsednik... 996 E. 74th St., Cleveland, O.
 JOHN E. LOKAR JR., drugi podpredsednik... 1198 E. 170th St., Cleveland, O.

GOSPODARSKI ODBOR:

MATH PETROVICH, predsednik... 595 E. 140th St., Cleveland, O.
 ANTHONY CVETKOVICH... 983 Seneca Ave., Brooklyn, N. Y.
 JOHN OLIP... 149 S. Prospect Ave., Clarendon Hills, Ill.

POROTNI ODBOR:

JOHN GORSEK, predsednik... 414 W. Hay St., Springfield, Ill.
 ANTON SULAR... Box 27, Arma, Kans.
 JOHN TRCELJ... Box 257, Strabane, Pa.
 FRANK PODBOJ... Box 61, Parkhill, Pa.
 FRANK BARBICH... 16010 Parkgrove Ave., Cleveland, O.

NADZORNI ODBOR:

FRANK ZAITZ, predsednik... 3639 W. 26th St., Chicago, Ill.
 FRED MALGAI... 25 Central Park, Peru, Ill.
 JACOB AMBROZICH... 418 Pierce St., Eveleth, Minn.

POZOR!—Korrespondenca s glavnimi odborniki, ki delajo v gl. uradu, se vrši tabele: VSA PISMA, ki se nanašajo na posle gl. predsednika, naj se naslavijo na predsednika. VSE DENARNE pošiljave in stvari, ki se tičejo gl. upravnega odbora in jednote vedno naj se pošiljajo na gl. tajništvo.

Vse zadeve, ki se tičejo se bolniške podpore, naj se pošiljajo na bol. tajništvo.

Vse zadeve v zvezi s blagajniškimi posli, naj se pošiljajo na blagajništvo.

VSE PRITOŽBE glede poslovanja v gl. upravnem odboru naj se pošiljajo Frank Gajnar, predsednik nadzornega odbora.

VSE PRITOŽBE na gl. porotni odbor se naj pošiljajo na John Gorika, predsednika porotnega odbora.

VSE DOPISI in drugi spisi, nanašajoči na gl. urad, naj se pošiljajo na gl. tajništvo.

NOTE: Correspondence with the Supreme Office should be addressed as follows: Communications for the supreme president should be addressed to him. All remittances of money and business concerning lodges and members other than club benefit should be addressed to the secretary's office. Matters of sick benefit should be addressed to the assistant secretary. Financial matters under the jurisdiction of the treasurer's office should be taken up with him. Complaints concerning the work of the executive board should be addressed to Frank Kaitz, chairman of the Board of Supervisors.

Uboği upniki

— Jaz vam pa pravim, da se ne ganem od tod, dokler ne poravnate dolga.

— Kakor hočete, povem vam pa, da boste morali prinesiti posteljo.

Ne boš me

— "Čuj, ženica, že zopet si govorila v sanjah o nekem Ernestu."

— "Ha, ha, ne boš me ujel! Saj mu ni ime Ernest."

Rodbinska zadeva

— Papa, ali se bojiš velikega psa?

— Prav nič, Janezek, prav nič.

— Kaj pa leva?

— Tudi ne, sinko.

— Torej se bojiš na vsem svetu samo mamice.

V šoli

— Recimo, Mihec, da greš jutri nekaj kupit, pa imaš 100 dol. v žepu. . . Zakaj se pa smeješ?

— Ker je smešno imeti ob koncu meseca še 100 dol. v žepu, gospod učitelj.

DA USTREŽEMO NEKATERIM ČLANOM

ki so želeli naročiti si po znižani ceni knjigo THE NATIVES RETURN, katero je spisal I. Adamič smo jih naročili še (50) petdeset knjig. Torej sedaj hitite z vašim naročilom predno zaloga poide. Z naročilom pošljite tudi Money Order \$2.00, kar knjiga stane s poštnino vred. Naročila pošljite na naslov: PROSVETA, 2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill. — Philip Godina, upravitelj.

KNJIGE S. N. P. J.

Pri Prosveti oziroma Književni Matiči SNPJ imamo na rokah še nekaj dobrih knjig in če katero želite naročiti, sedaj je čas za to.

Ameriški Slovenci, stane... \$5.00
 Slovensko Angleška Slovnica... 2.00
 Zgodovina... 1.75
 Zakon Biogenesije... 1.50
 Pater Malaventura v kabaretu... 1.50
 Jimmie Higgins... 1.00
 Hrbenica, igra... .35
 Med brati, igra... .10

Denar in naročilo pošljite na naslov: PROSVETA, 2657 S. Lawndale Avenue.

Za manj kot 14c na dan lahko lastujete ta 1934 KELVINATOR

● Ta model V Kelvinator je posebno primeren za družine s skromnimi dohodki. Toda, vključ temu ni to kakšna mala ledena shramba (refrigerator), ampak je polne velikosti in z vso gonilno silo. Temeljni načrt, konstrukcija in kakovost je ista, kot ona dražjih modelov.

Cena temu Kelvinatorju je silno znižana, in Vi ga lahko lastujete za manj kot 14c na dan, po našem liberalnem kupovalnem načrtu. Pokličite ali pa se oglasite v električni trgovini za podrobnejša pojasnila.

Vprašajte za takhi odplačilni načrt. Malo uplatislo pri nakupu, ostalo na obroke z vašim mesečnim plačilom. V pokritje stroškov, se za blago, kupljeno na odplačila nekoliko več zaračuna.

COMMONWEALTH EDISON ELECTRIC SHOPS

Doz. stopen — 72 W. Adams St. — 132 So. Dearborn St.
 Telephone RANdolph 1208, Local 535

642 Broadway, 4212 W. Madison St., 612 W. Ash St.
 2612 Milwaukee Ave., 4214 So. Ashland Ave., 7150 E. Wood St.
 4833 Irving Park Blvd., 2420 So. State St., 11116 So. Michigan Ave.

FEDERALNI KUPONI PRI NAKUPU

Ugled tega Novega Modela V Kelvinator Prostorina (znotraj) 4.22 kubnih čevljev... Dolžina polne—8.35 kvadratnih čevljev... Naredi 3.4 funte ledu naenkrat... Poleg tega ima še druge izboljšave, ki se dobijo le pri dražjih modelih.

Mahoma ga je oslepilo. Podvig se je izvršil tako naglo, da ga je dnevna luč splašila in da so mu veka zatrepeta od svetlobe, ki se ji je bil že odvalil. A kljub temu mu je odleglo, ko je začutil, da se je ujel koš na zapahe. Neki nakladač je odprl vrata in val delavcev se je usul iz huntov.

— Slišiš, Mouquet, je pošepnil Caharija nakladaču na uho, ali gremo nocoj v "Vulkan"?

"Vulkan" je bilo zabavišče, nekakšen mont-soujski direndaj. Mouquet je pošmurnil z levim očesom, nem smeh mu je razklenil čeljusti. Bil je majhen in debel kakor njegov oče, imel je oduren izraz veseljaka, ki bi vse pogljal po grlu in ki živi iz dneva v dan. Mouquetka je pravkar izstopila, on pa ji je zgolj iz bratovske neznosti prislonil gorko čez ledja.

Štefan je komaj spoznal visoko ladjo sprejemališča, ki se mu je videla v brljavi svetlobi latern tako vznemirljiva. Bila je s sama praznina in umazanost. Skozi zaprašena okna je pronicala kalna dnevna svetloba. Le stroj se je s svojimi bakrenimi deli svetil v ozadju; namazane jeklene vrvi so švigale po zraku kakor v črnilo namočeni trakovi; in zgoraj vodilna kojesa, orjaški oder, ki jih je nosil, koši, huntji, vsa obilica kovine je zamračevala prostor z neprijazno sivino starega železja. Drdranje koles je brez prestanka stresalo železne talne plošče, medtem ko se je dvigal iz premoga fin črn prah, ki je sedal po tleh, stenah, vse do tramov pri odru.

Chaval, ki je bežno preletel zaznamno tablo, visečo v stekleni pisarnici sprejemnega uradnika, se je znova razjaril. Opazil je, da so jim zavrnili dva hunta, prvega, ker ni imel predpisane teže, drugega pa, ker je bil premog v njem nečist.

— Še tega je bilo treba, je zakričal. Še dvajset soujev manj! ... Tako je, če človek najema lenuhe, ki so jim roke kakor svinji rep!

Pogled, ki je z njim postrani ošinil Štefana, je dopolnil njegovo misel. Tega je zamikalo, da bi mu odgovoril s pestjo. A si je mislil: čemu neki, ko pa že tako grem? Zdej se je za trdno odločil.

— Prvi dan ne bo nihče vsega prav napravil, je pomirljivo dejal Maheu. Jutri bo delal že bolje.

Vsi drugi tudi niso bili nič manj nasajeni in razburjeni, vsi bi se ta dan skregali. Ko so šli v šrambo vračat svetilke, se je sporekel Levaque s svetilničarjem; obdoli ga je, da je njegovo svetilko slabo očistil. Sele v baraki, kjer je zmerom gorel ogenj, so se polagoma unesli. Menda so preveč naložili, ker je bila peč vsa rdeča, a obširna izba brez okenj je bila kakor v plamenih, tako je odsvit žerjavice krvavel po stenah. Vsi so zamrmrali od zadovoljstva, ko so si od daleč cvrli hrbitiča in se je kadilo iz njih kakor iz juhe.

Ko so si ožgali ledja, so si jeli peč trebuhe. Mouquetka je ravnodušno slekla hlače, da bi se ji posušila srajca. Fantje so zbijali šale, vse je bušilo v smeh, kajti nenadoma jim je pokazala zadnjico, in to ji je bil najskrajnejši izraz prezira.

— Jaz grem, je rekel Chaval, ki je zaprl orodje v svojo omarico.

Nihče se ni ganil. Le Mouquetka se je podvizala in stekla za njim, češ, da gresta oba v Montsou. A drugi so se spet rogal, ker so vedeli, da Chaval ne mara več zanjo.

V tem je Katarina nekaj tiho dejala očetu. Ta se je začudil, nato pa ji pritrtil kimaje z glavo; poklical je Štefana, da bi mu vrnil culo.

— Slišite, mu je zamrmral, če nimate niti souja, se vam utegne zgoditi, da boste, še preden dobite plačo za pol meseca, od gladi poginili ... Ali hočete, da poskusim najti koga, ki bi vam dal kaj na upanje?

Mladenič je bil za hip v zadregi. Pravkar je hotel reči za svojih trideset soujev in potem oditi. A pred dekletom ga je bilo sram. Gledala ga je nepremično, morda bi si mislila, da mrzi delo.

— Veste, obljubiti vam pa ne morem ničesar, je nadaljeval Maheu. Prav lahko se primeri, da naju odklonijo.

Štefan ni rekel ne. Saj ga bodo tako odklonili. Sicer ga pa tudi nič ne veže, saj lahko vsak čas odide, ko se za silo naje. Potem pa je bil spet nezadovoljen, da ni rekel ne, ker je videl Katarinino veselje, ljubek nasme, prijateljski pogled, bila je srečna, da mu je pomagala. Le čemu vse to?

Ko so si obuli cikle in zaprli svoje omarice, so zapustili Maheuevji barako in se pridružili vrsti tovarišev, ki so — ko so se spet ogreli — odhajali drug za drugim. Štefan je šel za njimi, tudi Levaque in njegov paglavec sta se pridružila krdelu. Gredoč mimo separacije, jih je zadržal silovit prizor.

Bilo je v prostorni lopi s počrnelim tramovjem od letčega prahu in velikimi oknicami, ki je skozi nje neprestano vlekle. Hunti s premogom so dosevali naravnost s sprejemališča semkaj, kjer so jih vsipači preobračali in iztresali skozi grote na dolge pločevinaste drče; kraj njih so stale na levici in na desnici po stopnicah izbiralke z lopato in grabljami v rokah, obdirale so kamenje in odpravljale premog, ki je potem padal skozi lijakve v železniške vozove pod lopo.

Tukaj je delala Filomena Levaque-ova, drobno in blede dekle ovčjega obraza, ki je pljuvala kri. Glavo je imela ovito z modno volneno cunjno, roke in lahti so bile črne do komolcev, pa je takšna garala pod staro coprnico, Pierronkino materjo, "Ožganko" — kakor so jo imenovali —, strašno žensko s skovirjimi očmi in stisnjenimi ustnicami kakor skopuhova mošnja. Spopadli sta se, ker je mlada dožila staro, da ji izpred nosa grabi premog in da zato še v desetih minutah ni napolnila niti ene košare. Plačevali so jih od košare in zatogadelj so se neprestano vнемali prepripi. Kite so švigale po zraku, roke so zapuščale na rdečih licih črne madeže.

— Prisoli ji eno! je zvrha kričal Caharija svojemu dekletu.

Vse izbiralke so se zagrohotale. Ožganka je popadljivo planila na fanta.

— Ti pa molči, prasec! rajši se brini za tisti dve lajdrji, ki si ju spravil v drugi stan! ... Takšna trlica osemnajstletna, ki ne more niti stati na nogah!

Maheu je moral zadržati sina, da ni šel dol in da mu ni, kakor je rekel, ustrojil kože, temu okostnjaku. Pritekel je paznik in grablje so jelo spet brskati po premogu. Od vrha sita pa do tal so se videli le še okrogli hrbiti žensk, ki so se ogorčeno prerekale zaradi kamenja.

Zunaj se je veter naglo polegel, raz sivo nebo je padal vlažen mraz. Premogarji so vzbodili ramena, prekrizali roke in odšli razkropljeni, zibaje se v bokih, da so jim izza tenkega platna oblek štrlele debele kosti. Sredi belega dne so se zdeli kakor tropa v blatu povaljanih črncev. Nekateri niso pojedli do kraja svojih "opek"; in ostanek kruha, ki so ga shranili med srajco in jopič, jih je delal grbave.

(Dalje prihodajš.)

René Rosny: ČAROVNICA

Ostal sem brez očeta in matere. Oba sem izgubil skoraj ob istem času. Oče je padel v vojni, mati pa je umrla nekaj tednov nato iz žalosti za njim. Takrat sem bil v šestem letu. Ker sem bil sam, me je vzel s seboj stric, da bi mi ne bilo treba umreti od lakote. Bil je brat moje matere. Ni bil slab človek, le malo omejen, preveč preprost in strahopeten. Najhujše pa je bilo to, da se je oženil z neko majhno, grdo žensko. V njej je menda priroda utelesila vso žensko zlobo. Moj ubogi stric, ki je bil sicer velik kakor gora, se je je bal. Lahko je delala z njim vse, kar se ji je zljubilo. Morda je iz strahu pred njo počasi postal prav tak kakor ona, čeprav bi po njegovem obrazu človek sodil vse kaj drugega.

Sicer pa moja nova teta ni bila hudobna samo proti meni. Tudi njena lastna hči Anica je morala občutiti na sebi vso njeno zlobo. Seveda ne v tolikani meri kakor jaz.

Ni me tepla, ker sem bil preslaboten. Zato pa mi je z nekakšno peklenko naslado zmeraj pripovedovala strašne zgodbe in me za vsako malenkost, ki je nisem prav napravil, grozila, da bo poklicala čarovnico, ki me bo odnesla v svoj brigol.

Ta čarovnica ni bila izmišljena bitje. V resnici je živela. Vsaj zame in za Anico. Moj stric Arzen in njegova žena sta napravila iz nje živo pošast. Vsako nedeljo popoldne sta naju vodila na drugi konec vasi, da nama pokažeta čarovnično hišo, neko šupo, ki je bila zbita iz starih desk in pločevinastih posod. Tam je stanovala neka starka — najmanj osemdeset let bi ji bil človek prisodil. Živela je od miloščine, ki so ji jo dajali ljudje. Časih sva jo videla na cesti. Vsa je že zlezla v dve gube. Njen spačeni, gubasti obraz je bil brez levega očesa in koža rumenkasto zelena kakor razpokana drevesna skorja. Z njo sta hodili zmeraj dve mački in presunljivo mi-javkali.

Odkod je prišla? Kako ji je bilo ime? Nihče ni prav vedel. Že pred petimi leti je postavila na občinskem polju kolibo. Tu je ostala, čeprav so si vsi prizadevali, da bi jo spravili stran. Nihče ji ni rekel drugače kakor čarovnica.

Nekateri ljudje so trdili, da prinaša srečo, drugi pa so rekli, da je s samim nebodigatreba v zvezi. Ženske so bile prepričane, da ima zdravilo za ljubezen. Zame in za Anico je bila pravi hudobec iz pekla, strašilo, ki reže otrokom nosove in ušesa in jim izpije oči. Kadar sva šla mimo njene hiše, sva kar drhtela od strahu.

"Čakajta ... po čarovnico pojdem," je z vidnim uživanjem grozila moja teta, kadar sva jo ujezila.

Anica je takrat vselej prebledela kakor zid, jaz pa sem se distilnil kam v kot in si mašil ušesa. Teta se je zadovoljno smejala. Še do danes se nisem mogel otresti tistega strašnega občutka iz mladosti. Še zdaj se mi časih sanja, da sem mlad in da me teta vodi k tisti čarovnici. Takrat sem bil vselej ves dan slabe volje in preklinjam teto še v grobu.

Dve leti sem moral z Anico trpeti. Vse to je postajalo že nezno. Večne groznje, najine strašne sanje in še hujši prividi — vse to nama je grenilo življenje, in če bi bil poslušal bi bila že davno pobegnila z doma.

Dostikrat sem premišljal, kako bi se rešila, in naposled sem prišel do prepričanja, da bo najbolje, če uničiva vzrok najine bojazni. Ko ne bo več čarovnice, se nama ne bo treba več bati ... Ta sklep je bil razumljiv in v osmem letu sem imel tudi že toliko poguma, da bi ga uresničil.

Kaj sva potrebovala, da izvršiva svoj namen? Skatljico vžigalce in nekaj slame ... Oboje sva lahko dobila. Čakala sva četrtka, ko strica ni bilo doma, ker je bil nadzornik na trgu. Teta pa je navadno tisti dan hodila k svojim prijatelji-

cam na obisk. Takrat sva vzela vžigalce in precej slame.

Okoli šestih zvečer, ko se še ni začelo mračiti, sva ušla skrivaj od doma in krenila proti čarovnični kolibi. Zlagal bi se, če bi rekel, da me ni bilo strah. Toda ob mislih, da bo čarovnica živa zgorela, nama je bilo toplo pri srcu, in da vidiva ta prizor, bi bila šla na konec sveta.

Drugače pa sva opravila vse tako, kakor se spodobi. Jaz sem se spazil po tleh proti koči. V eni roki sem imel vžigalce, v drugi pa slamo. Slamo sem zvil in jo potisnil pod prag. Potem sem jo prižgal kakor plamenico. Takrat sem bil še tako nepreviđen, da bi me bili takoj dobili, če bi bil kdo prišel blizu. Anica pa je nedaleč od kože pazila, da bi me poklicala, če bi koga videla. Ko sem svoje delo opravil, sva zbežala kakor obsedena, in če naju bi kdo videl, bi bil moral takoj vedeti, kdo je zažgal.

Komaj sva prišla domov in zlezla h knjigam, da bi ne bilo najino vedenje preveč sumljivo, že so začeli ljudje kričati na ves glas: "Ogenj! Ogenj! Gori!"

Spogledala sva se in se zasmejala. Še nikdar nisva bila tako srečna. "Gori! G—o—r—i—!" so kričali ljudje po cesti in pred hišami. Tudi midva sva takoj prišla k njim. Prav tedaj se je vrnila tudi teta.

"Čarovnična hiša gori," nama je rekla. "Pojdimo pogledat!"

Vsa srečna sva šla za njo. Plameni so že švigali visoko pod nebo, ki je tonilo v mraku. Nikdar si nisva mislila, da more biti požar nekaj tako lepega in da more zbuditi toliko veselja. Veselila sva se iz dna duše, s tisto prirodno otroško radostjo. Toda svoje veselje sva kazala samo tako, da sva mahala z rokama in se pritajeno smejala.

"Zdej se peče čarovnica z mačkama v ognju," sva si mislila, in najino navdušenje je bilo brezmejno. Oh, če bi bila smela povedati kopici ljudi, ki so se zbrali okoli pogorišča: "Midva sva vas rešila te pošasti!"

Vendar se je ta zgodba končala za naju žalostno. Kmalu sva zvedela, da čarovnice in mačk ni bilo v kolibi, ko sva zažgala. Ves najin trud je bil zaman in vsa najina radost pokvarjena ... Domov sva se vrnila vsa objokana. Še zmeraj bova morala drhteti pred to vražjo čarovnico ...

Hvala Bogu, da so jo potem oddali v neko sirotišnico. Kmalu nato je tudi naju poslal stric v mesto v neki internat. Tako je bilo konec najinega trpljenja in čarovnica nama je ostala samo še grd spomin na žalostno mladost.

Sele čez leta sva se zavedela, da sva napravila takrat zločin. Toda takrat sva se že zavedala tudi tega, da zakrivijo take zločine starši in odrasli ljudje, ki tako neumno vzgajajo otroke in jih plaše s čarovnicami ... (B. R.)

Frank Highman: PONOČI

"Halo, halo!" Prijeten, topel moški glas jo je poklical ob mraku.

"Kdo je tam?" In isti glas je odgovoril: "Prijatelj vašega gospoda soproga. Upam, da je doma."

"Moj mož? Ne, odpeljal se je v Ohio. Sejo upravnega sveta ima."

"O, potem ga pa danes ne bom mogel dobiti."

"Ne, danes pa ne. Seje so zmeraj dolge. Vaše ime?"

"Ah, saj res, predstaviti sem se pozabil, milostna. Vladni svetnik Conney iz Cincinnatija."

"Da, vaše ime poznam. Moj mož je že večkrat govoril o vas. Rekel je, res, da naju mislite v kratkem obiskati. Jutri zjutraj pride domov. Pri kosilu bo prav zanesljivo. Saj veste, da ima sobo v mestu, in če je pozno, ostane čez noč kar tam."

"Škoda, da jutri ne utegnem. Toda nocoj bi imel še nekaj časa ..."

"Povabljeni sva žal na večerjo v mesto."

"Škoda," je obžalujoče dejal glas. "Drugače bi bil prišel na obisk; toda pri taki oddaljenosti in vremenju ... Preveč na samem stanujete, draga gospa. Ali se prav nič ne bojite, ko ste tako sami v veliki hiši?"

Sicer ni nabasan in tudi streljati ne znam, toda moj mož meni, da je za silo tudi to dovolj."

"Za kakšno silo?" "No, če bi kdo hotel vdreti. Razen tega spi moja služkinja v sosednji sobi, moj jazbecar je zelo pazljiv in telefon imam tudi v spalnici. Takoj lahko pokličem policijo."

"In potem nihče ne pride."

"O zadnjič so tu blizu nekje vplomili in vse se je obneslo, gospod vladni svetnik."

"Vzlic temu bi vam svetoval, da si kupite dogo in da si prikrbite zanesljivega slugo, če ste tolikokrat sami."

"Saj imava šoferja!" "Toda tega ni nikoli doma — na primer danes!"

Tedaj je v telefonu zahreščalo. Ženski glas je sporočil, da želi govoriti nekdo od daleč, in malo nato se je že oglašil njen mož. "Veš, Ruth, seja se bo zavlekla in ne bo me k večerji v mestu. Oprostite me. Kdo je bil? Conney? Škoda, rad bi se z njim dobil. No, sicer pa pride dostikrat v naše kraje. Torej odpovej, vsaj mene ..."

Ker je jel prav tedaj divjati vihar še z večjo silo in so debeli curki dežja prasketali po oknih, aj je takoj rekla, da tudi sama ne pojde pri takem vremenu. Poklicala je pri svojih znanih in jih obvestila, da je ne bo. Potem se je udobno zleknila v naslanjač, pozvonila služkinji in ji ukazala, naj ji prinese čaj. "Nocoj ostanem doma!"

Za deveto uro je naročila toplo kopel. Naj nevihta divja, kolikor se ji zdi.

"Milostna gospa, ali se lahko odpeljem vsaj za eno uro k sestri?" je vprašala služkinja, ko je prinesla čaj. "Kmalu bom doma. Polnoči pa že prav zanesljivo."

"Seveda, kar pojdite! Tudi psa vzemite s seboj, da se vsaj malo preleti. Pa nikar ne pozabite zapreti vseh oken in vrat."

"Milostna, ali se prav nič ne bojite?"

"Ne, Ethel. Vesela sem, da sem lahko sama doma."

Mlada žena se je spet zatopila v branje. Služkinja je šla, mlada ženica pa je po kopeli, ki je bila kar prevročna, legla. Nekaj časa je še brala, potem pa jo je premagal spanec.

Ponoči jo je zbudil šum, ki je zvenel kakor prasketanje po steklu. Začutila je, da vleče v sobo mrzel veter in skočila pokonec. Vihar je najbrž odprl okno v sosedni sobi. Ali se dekle še ni vr-

nilo? Ura je kazala polnoč! "je preplašeno vstala, toda nihče ji ni odgovoril prav je različno slišala sosedni sobi.

Tedaj pa so se odprla in dva moška sta stopila nico. Oba sta imela kričobrazu.

Kri ji je zastala v glavi, strahu je omahnila nazaj streljo.

"Niste bili mož beseda draga gospa. Rekli ste, dete zvečer v mesto in za svoj obisk določili za to lo žal mi je. Revolverček stite. Saj ste mi sami nje prazen in da sploh streljati."

"Dovolite mi, da si stavam," je dejal večji in beh neznanec in stopil lji. Ta glas ... ta glas ... ni že nekoč slišala? Toda kdaj? ...

"Nič se ne bojte, gos se vam ne bo nič zgodil sil bi vas samo, da bi dr kvišku, dokler bova mi iskovala stanovanje. V pam, ne boli, saj je na malnost. Žel bi pa, da b cela mirni. Moj tovariš opravil vse potrebno ... dobro zna." Po teh bes dobila zamašek v usta. pa dajte ključ od blagaj tu v sobi, in ključek od omarice. In potem ima prog še skrit predal za vrednostne papirje. Tudi bi želel, sicer bi bila p vlomiti. Upam, da nama delali sitnosti, gospa. Č nete, imam revolver, k prazen," je dejal večji in se stri?" je vprašala služkinja, ko je prinesla čaj. "Kmalu bom doma. Polnoči pa že prav zanesljivo."

"Tako, zdaj sva opravvam pripravova. Da ne maram reči, ker običi ko vilo samo enkrat. T najin princip. Zvezani m še ostati, dokler ne izgine se služkinja kmalu vr boste pa že potrpeli. Zdr te, milostna in ... hvale kar ste mi tako lepo pos telefonu. Drugič bodite nejši in vedite, da je n nu vsak človek lahko e. Potem sta oba vion la skozi okno. Skok, la pesku, ki se izgublja v ropot motorja ... in nič Vse se je zgodilo v 8. Protij jutru se je služ posed vrnila. Zamudila vlak in morala čakati evka. Gospo je dobila zve tleh, vsi predali in oma bili izpraznjeni.

NAROČITE SI NOVO KNJIGO The Native's Return ki je ravnokar izšla. Spisal Louis Adamič. To knjigo lahko dobite pri nas kot član s poštnino za \$2.00. Pošljite nam Money Order ali v gotovini des priporočenem pismu. Na naslov: Prosveta, 2657 S. L. dale Ave., Chicago, Ill. Pišite takoj. Ime..... Član št..... Naslov..... Mesto..... Država.....

TISKARNA S.N.P. SPREJEMA VSA v tiskarsko obrt spadajoča d. Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrva slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in VODSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLAD S. N. P. J., DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI. Vsa poizmenila daje vodstvo tiskarur Ome smerno, ustjako dele prve vrste. Pišite po informacije na naslov: S.N.P.J. PRINTER 2657-59 So. Lawndale Avenue Telefon Beckwith 694 Chicago, Ill. Tasa to debe se čuje tudi vsa ustana pabnja